

MISCEL·LÀNIA

Etimologies

Cat. *colrar*

El REW, 3.ª edició, s. v. COLERE, diu : «Kat. *colrar un refredat* 'sich erkälten' Barnils, BDC, 2,9 ist formell, zu 2057 [COLORARE] begrifflich schwierig». Tant com aprovo la primera part d'aquesta frase — per què suposar un metaplasme del verb COLERE? — desaprovo la segona : si cat. *colrar* [= COLORARE] té els significats 'bräunen, reifen' (REW 2057), ¿per què *colrar un refredat*, que el *Diccionari Aguiló* tradueix per 'covar un costipat', no podria contenir un *colrar* 'madurar'? Cf., p. ex., fr. *le ciel commence à se nourrir* 'el cel comença a ennegrir-se, anuncia mal temps' : la idea de 'prenyat de mals' és expressada ací mitjançant 'nodrir', en català mitjançant 'covar' o 'madurar'.

Esp. *andróminas* 'falòrnies, mentides', cat. *andròmines* 'coses o paraules enutjoses', 'trastos, estris', etc.

Avui ja no els derivaria del grec ENDROMIS 'abric gruixut de llana peluda', malgrat l'assentiment de F. de B. Moll, en el *Diccionari català-valencià-balear*, i de Meyer-Lübke, REW₃, 2870, per tal com no puc aprovar que hom recorri a mots grecs no testificats enlloc més en romànic; ans crec que es tracta evidentment de l'expressió llatina ANTE OMNIA, que Lamano testifica per a Salamanca en la forma *de antiómina* 'de muy antiguo'. Covarrubias diu de la locució llatina en el sentit de 'ante todas cosas' : «Las amas de estudiantes en Salamanca, y las pasteleras y tenderas la usan.» Aquesta expressió de l'ambient estudiantil i erudit pogué

prendre fàcilment en les esferes populars un matis pejoratiu : hom pot imaginar-se que el llarg discurs d'un magíster pedant, pedantment iniciat amb *ante omnia*, produís un efecte de cosa enutjosa, vella i buida. La deformació del començament del mot no ofereix especials dificultats en mots no populars.

Colònia

LEO SPITZER

Mel de sa cara

Sembla que el *malum* 'poma' sigui un mot que, juntament amb l'arbre, s'hagi propagat pels països meridionals : l'ital. *melo* 'poma', l'esp. *melocotón* 'classe de préssec', *magrana* < MELA GRANATA, etc. En el domini català meridional es noten influències d'aquest corrent del sud, sobretot en les variants dels noms de la *magrana*. Però un mot a Menorca ens ofereix un interès especial: és el *mel de sa casa* 'pómulo'. La semblança dels *poms* de les galtes amb la poma va ésser la causa d'un préstec. Aquests préstecs, però, guarden, sovint, un mot arcaic que ha desaparegut com a continent d'un concepte generador. En el nostre cas, *mel* conserva el mot de l'etapa antiga del concepte *poma*, substituït, molt probablement, pels catalans quan van conquerir l'illa de Menorca.

A. G.